СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 279. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 1. грудня, 1927. VOL. XXXV. No. 279. Jersey City, N. J., Thursday, December 1, 1927. THREE CENTS.

ЗАПОВІДАЄТЬСЯ БОРОТЬБА ЗА РАТИФІКАЦІЮ ВИБОРІВ СЕНАТОРІВ

ПИНШОВ ВЕДЕ КАМПАНЮ ПРОТИ СЕНАТОРА ВЕРА.

ВАШИНҐТОН, 29. падолиста. — З наближенням речинця отворення сесії 70. конґресу стає що раз ясніще, що ся сесія зазначиться завзятою боротьбою в сенаті за признанне правности вибору деяких сенаторів.

Ходить тут передовсім о ратифікацію вибору пенсилвекійського сенатора Вера та илинойського сенатора Френка Смита. Проти ратифіковання вибору Вера виступив бувший пенсилвенійський ґубернатор Ґифорд Піншов, видавши проти сеї ратифікації публичний лист до членів краєвого комітету републиканської партії, в якому закидує прихильникам Вера виборчі шахрайства. Піншов закликає комітет заявитися проти ратифікації вибору, бо в противнім разі проти републиканської партії повстане публичний гнів.

СВАРКА КУЛИДЖА З ТОРГОВЕЛЬНОЮ ПАЛАТОЮ.

ВАШИНҐТОН, 29. падолиста. — Торговелька Палата Злучених Держав оголосила свою відповідь проти відповіди президента Кулиджа на домаганнє конвенції сеї палати в справі обниження податків.

Суперечка почалася з того, що Торговельна Палата висказалася за потребою обниження федеральних податків о 400 міліонів долярів. Проти сього пляку виступив президент Кулидж, кажучи, що таке обниженнє неможливе. На се тепер відповідає палата, що для добробуту Злучених Держав є важніще обнижити податок, хочби на сьому мало потерпіти сплачування воєнних довгів, як зменчуванне довгів.

Справа певно перенесеться до конґресу та буде притокою до горячої дебати.

СМИТ НА СЛУЧАЙ ВИБОРУ ПРЕЗИДЕНТОМ НЕ ЗРЕЧЕТЬСЯ УРЯДУ ҐУБЕРНАТОРА.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 29. падолиста. — Стейтовий ґубернатор А. Смит, найповажніщий кандидат на уряд президента Злучених Держав з рамени демократичної партії, мав заявити приватно, що на случай вибору його на президента Злучених Держав він відразу не зречеться уряду ґуберкатора, але добуде свою каденцію до кінця 1928. року, бо в сей спосіб він вибуде 30-літну службу для стейту та дістане право побирати від стейту пенсію. В його случаю вона виносилаби 6,000 долярів річно.

17 УБИЙНИКІВ ПОСТАВЛЕНО НА СУД ЗА ОДИН ДЕНЬ.

НЮ ЙОРК, 29. падолиста. — Перед місцевим стейтовим судом поставлено нині як підозрілих за вбийство 17 осіб. Між ними були 2 жінки.

Прокуратор докіс судді, що декотрі адвокати дораджують обжалованим не признаватися до вини, але добиватися розправи й вирішення лави присяжних. Судця Кеніґ зараз прочитав лекцію адвокатам, кажучи, що таким поступованнєм вони ставлять на карту життя своїх клієнтів та граються з людським життєм.

СУД НАД ВБИЙНИКАМИ ТОВАРИША ЗА ГРОШІ З АСЕКУРАЦІЇ.

НЮ ЙОРК, 29. падолиста. — Підчас другого дня судової розправи проти Джосефа Лефковіца та Гарі Ґрінберґа, обжалованих за вбиття знакомого Ґольдштайна з ціллю одержання від асекураційних підприємств суми 70,000 долярів, переслухувано ряд свідків.

Кантор Полак зізнав, як він чув кликанне Ґольдштайна о поміч, і як трох людий, сидячих на лодці, дозволило йому втонути. Як свідок се розповідав, мати втопленого зімліла.

Прокураторія предложила теж докази на те, що заговірники на життя Ґольдштайна дурили хлопчиска, що вони виратують його та вишлють на гарні вакації до Гонолюлю, де він перебуде, поки вони не дістануть асекурації.

ПРОЦЕС ЗА ВБИЙСТВО Д-РА ЛІЛІЕНДАЛА.

МЕЙЗ ЛЕНДИНҐ, Ню Джерзі, 29. падолиста. — На нинішній сесії суду, що розглядає питаннє вбийства д-ра Ліліендала, за яке прокураторія обвиняє його вдову та Виліса Біча, якого прокураторія називає любовником вдови, прокуратор поставив за свідків хеміків, які зізнавали, що пані Ліліендал вибрала гроші з кишені вбитого, щоби поліція думала, що він упав жертвою рабункового нападу. Хеміки зізнали, що на грошах, найдених у кишенях пані Ліліендал, зовсім рішучо відкрито сліди крови.

Прокураторія теж предложила забрані з її дому мапи околиці, на яких місце вбийства лікаря було зазначене синім олівцем; се малоби доказувати, що вона належала до заговірників, які плянували смерть її мужа.

ЧУТКИ ПРО ЗАГОВІР НА ЖИТТЄ АМБАСАДОРА.

ВАШИНҐТОН, 29. падолиста. — Суперечка між турецьким амбасадором Мухтаром Бейом та бувшим американським амбасадором у Німеччині Джерардом стала нині основою чуток, що в Америці відкрито заговір на життя Мухтара Бея. Сю чутку американський департамент стейту заперечує.

Мухтар Бей приїхав уже до Вашинґтону та зажив у готели, звідки він видав заяву, що вважає напади Джерарда такі безосновні, що на них навіть не буде відповідати.

НОВИЙ ЗАКОН РЕҐУЛЮЮЧИЙ ПРОДАЖУ ГОРЯЧИХ НАПИТКІВ В МАНІТОБІ.

ВІННІПЕҐ. — Манітобський сойм ухвалить ще перед Різдвом новий закон, реґулюючий продажу горячих напитків у сій провінції, відповідно до голосування виборців у дні 28. червня с. р. У тій справі відбулися саме недавно наради послів правительственної партії премієра Брекена, які рішили, щоби законопроєкт про торговлю пива шклянками й фляшками предложено соймови дня 1. ґрудня.

На основі дотичного законопроєкту буде вільно продавати й пити пиво лише в тім домі, який дістане від уряду позволення. Такими домами будуть готелі й зачартеровані (ветеранські) клюби. В них утворять так звані „пивні кімнати", окремі для мущин, а окремі для женщин. В инших кімнатах готелю не вільно буде пити пива. Достава пива бочівками для замовляючих у приватних домах буде тревати дальше. Горівку або вино буде можна купувати фляшками в урядових правительственних складах. Такі фляшки будуть опечатані й посідаючий їх не буде міг отворити й пити денебудь, тільки в дома або в такім місци, на яке дасть позволення лікерна комісія.

Урядових лікерних склепів буде багато в цілій провінції. В кождім більшім місті й місточку буде один, два лікерних склепів. Чи будуть, однак, лікерні склепи й в таких околицях, які заявилися проти шклянкового пива, уряд поки що не хоче нічо сказати.

МАДАМ КОЛЛОНТАЙ ЗНОВА В ОСЛО.

ОСЛО, Норвеґія, 28. падолиста. — Мадам Коллонтай, що недавно повернула до Москви з Мексико, обняла наново становище російської посолки у столиці Норвеґії, Осло. Мадам Коллонтай виїхала була до Мексика, де занимала близько рік становище совітської посолки. Перебуваючи у Москві, брала вона участь в урочистім обході десятьліття жовтневої революції.

ШЕФ ПОЛІЦІЇ НА ПЕРЕДМІСТЮ ВІННІПЕҐУ АРЕШТОВАНИЙ ЗА КРАДІЖ.

ВІННІПЕҐ. — Дж. А. Сотерленд, шеф поліції в Олд Килдонан, передмістю Вінніпеґу, перевів ніч у поліційній вязниці. Його арештовано 14 падолиста й обжалувано за крадіж. Опісля випущено його на волю, по зложенню запоруки у висоті 250 долярів. Проти нього внесено два обжалування.

СМЕРТЬ ЖІНОК НА ВІДПУСТІ У ГАЛИЦЬКІЙ КАЛЬВАРІЇ.

На сьогорічнім відпусті в Кальварії, в якім взяло участь около 50 тисяч людей, згинули три особи й то самі жінки. Дві вмерли серед стиску на серцевий удар, а одну вбив хлопець, упавши з дерева, з якого дивився на процесію.

УКРАЇНЕЦЬ, ПРОГРАВШИ ГРОШІ, ПРОБУВАВ ПОПОВНИТИ САМОГУБСТВО.

НОРТ БЕЙ, Онт. — Українець, Евстахій Даневич, числячий 37 літ, загризся тим, що програв 200 долярів при закладах у кінських перегонах і через те рішив поповнити самогубство дня 16 с. м. коло містечка Медовдайт. Та це йому не вдалося. — Зайшовши у ліс, він пробував повіситися на своїм паску. Колиж пасок (ремінець) урвався, він підрізав собі бритвою горло та порізав черево й рачкував у напрямі недалекого моста. Коло моста найшла його поліція й забрала до шпиталю, де він признався, що хотів скінчити своє життя скоченням з моста в ріку. Тепер приходить він до здоровля. Коли цілком видужає, то вже не захочеться йому пробувати щастя у кінських перегонах.

МІСТО САСКАТУН, У САСКЕЧЕВАНІ, ОДЕРЖИТЬ 8-ПОВЕРХОВУ БУДІВЛЮ.

САСКАТУН, Саск. — Компанія Т. Ітона, що має вже богато департаментальних склепів по цілій Канаді, закупила недавно департаментальний склеп Ф. Р. Мекмілана й на тім місци побудує вісімповерховий склеп з огнетравалого матеріялу, який буде 125 стіп високий. Доси не вільно було у тім місті будувати висшого будинку, як 85 стіп понад землю.

УКРАЇНЕЦЬ ІНСПЕКТОРОМ ПУБЛИЧНИХ ШКІЛ В КАНОРСЬКІМ ДИСТРИКТІ У СХІДНІМ САСКЕЧЕВАНІ.

Канадійські часописи подають, що гр. Ф. Т. Гаврилюка, свідомого й діяльного канадійського Українця, що доси тимчасово урядував як інспектор публичних шкіл в окрузі Рос-терн, перенесено на сталу інспекторську посаду в канорськім окрузі, в Саскечевані, в якім живе поважне число українських фармерів.

У СТОЛИЦІ КАНАДИ, ОТАВІ, ЦВИТУТЬ РОЖІ.

ОТАВА. — По городах мешканців цього міста цвитуть іще рожі, мимо того, що вже конець падолиста й на дворі досить холодно.

ВЕЛИКІ МОРОЗИ В РОСІЇ.

У місті Москві й в околицях впали з початком падолиста великі сніги. Морози були там на 6 степенів Реоміра низше зера.

ТИФ У ЄТРИЙЩИНІ.

По стихійній катастрофі повені як її наслідок навістила Стрийщину епідемія тифу. Під сю пору по шпиталях цього повіту є до двох сотень недужих на тиф. Число недужих є однак значно більше, бо селяни, знаючи, як з ними поводяться по шпиталях, в багатьох місцевостях промовчують цю заразу.

СИБІРСЬКИХ ВТІКАЧІВ АРЕШТОВАНО НА АЛЯСЦІ ЯК НЕЛЕҐАЛЬНИХ.

НОХ, 28. падолиста. — Сюприїзджають майже щоденно у човнах втікачі зі Східного Сибіру і навіть з Камчатки. Вони приїзджають з рибаками.

Між прибувщими є родини осіб, які вже давніще приїхали до Злучених Держав через Харбін. Вони просять, щоби їх допустити до Злучених Держав.

Майже усіх з них арештовано. Рішення справи залежить тепер від вашинґтонських властей.

МУССОЛІНІ У РОЛІ УЗДОРОВИТЕЛЯ ІТАЛІЇ.

РИМ, 28. падолиста. — Премієр Муссоліні виступив тепер у новій ролі уздоровителя Італії. Він думає домагатися від парляменту, який незадовго збереться на наради, основання в Римі спеціяльної школи для студіовання малярії; щоби можна було поборювати її успішніще й уздоровити край через осушення багон і заосмотрити його у здоровшу воду. Малярія від многих століть була нещастям Італії.

ХР. РАКОВСЬКИЙ У ХАРКОВІ.

ХАРКІВ, 28. падолиста. — „Красная Ґазета" доносить, що на торжественних зборах міської ради у Харкові опозиціоністи поставили внесок, щоб вибрати Раковського головою зборів.

Сеї кандидатури одначе не принято, а коли Раковський вийшов на трибуну, присутні не дали йому говорити.

ВЕЛИЧИНА ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ Й ФЛЬОТИ ЧИСЛИТЬ 562,000 ЖОВНІРІВ.

МОСКВА, 27. падолиста. — Червона армія разом з воєнною фльотою числить, як подають совітські часописи, 562,000 жовнірів. Совітська фльота має поємність 139,000 тон; з тої 111,000 тон числить балтійська фльота, а 28,000 тон чорноморська фльота. Совітська воздушна фльота числить коло 3,000 машин. На случай війни мігби Совітський Союз покликати 15 міліонів жовнірів; сумніваються одначе, чи мігби він озброїти й виживити таку велику армію. Совітські пільоти, після осуду німецьких і заграничних воздушних експертів, є знамениті й можуть дорівнати пільотам котроїбудь великої европейської держави.

СУД НАД 65 ПОВСТАНЦЯМИ В БЕРДИЧЕВІ.

КИЇВ. — В Бердичеві розпочався суд над 65 членами повстанчого відділу отамана Семена Рудого. Згаданим повстанцям закидують 70 озброєних нападів, убийств і т. п.

ОРИҐІНАЛЬНИЙ ПРОТЕСТ.

ВАРШАВА. — Ортодоксійна жидівська громада у Варшаві запротестувала проти підмоґ для жидівського театру, який, на їх думку, складається із безбожників. Безбожниками є вони тому, що грають занадто веселі песи.

РОЗВЯЗАННЯ ПОЛЬСЬКОГО СОЙМУ

54 БУВШИХ ПОСЛІВ МАЄТЬСЯ АРЕШТУВАТИ.

ВАРШАВА, 29. падолиста. — Польський сойм розвязано вчера й бувші посли не тішаться більше посольською незайманістю. Суд видав тому приказ арештувати 54 бувших польських послів.

Більшу часть з тих послів обжаловується за менші провини, як писання статтей і виголошування бесід на вічах проти політиків, які тепер обжаловують їх о клевету. Одкого з бувших послів обжаловують о всілякі мальверзації, коли був директором банку. Двох комуністичних послів утікло до Совітського Союза, заки розвязано сойм.

Богато з бувших послів заявляє, що не будуть кандидувати при слідуючих виборах тому, що диктатор Пілсудський трактував їх неначе своїх наймитів.

НОВІ ДОНЕСЕННЯ ПРО БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ТЕРОР НА УКРАЇНІ.

БОЛЬШЕВИКИ МАЛИ УБИТИ 5,000 ЛЮДЕЙ, ПАЛИЛИ СЕЛА Й ЗБІЖЖА.

КИШЕНІВ, Бесарабія, 29. падолиста. — Українські місточка і села, що лежать поздовж Дністра, над румунською границею, ведуть вже в протягу трьох місяців завзяту боротьбу з совітською владою. Також й у послідних часах велися завзяті бої між населенням а большевицькими військами. Перед якими 10 днями прислано одначе військо з Москви й воно скоро винищило повстанчі ватаги. Про сі бої доносять ті, яким пощастило втекти ка румунську територію або також ті з Бесарабівців, які відважилися зайти на совітську територію, користаючи з відтягнення пограничної сторожі, яку ужито до боротьби з повстанцями. Вони то доносять, що у послідних трьох місяцях згинуло у боях на Україні 4 до 5 тисяч людей, як з поміж вояків, так і з поміж повстанців. Богато сіл, які ставили опір большевицькій армії, спалено цілком разом зі збіжжам. Поява правительственних урядовців в околицях Могилева, щоби збирати податки, спричинила, що обурене населення убило 4 з тих урядовців а також кількох жовнірів. Большевицька влада вислала сейчас у ті околиці більше війська, яке спалило до щенту два села, убивши там около 200 мешканців. Повстанці заняли були Тираспіль, Могилев і Каменець Подільський і поубивали совітських урядовців.

Вислані совітські війська перевели у Камінці Подільськім масакру населення, убиваючи так тих, що проти них боролися, як і цілком безборонних. Мало там згинути около 1500 людей.

Збунтувався також і оден воєнний корабель. Большевикам удалося одначе зловити сей корабель. Вони вимордували опісля цілу залогу збунтованого корабля.

ПОЛЬСЬКА НОТА НЕ УСПОКОЇЛА СОВІТСЬКОГО СОЮЗА.

ЧАСОПИС „ПРАВДА" ТВЕРДИТЬ, ЩО ПОЛЬЩА ПІДСТУПНО УКРИВАЄ СВОЇ ПЛЯНИ ВІДНОСНО НАПАДУ Й ОКУПАЦІЇ ЛИТВИ.

МОСКВА, 29. падолиста. — Польська нота, яку доручено Совітському Союзови разом з дорученням її иншим державам, не успокоїла Совітів і не вдоволила їх домагань.

Московський часопис „Правда" твердить, що озброєний конфлікт наближається що-раз близше. Польща, яка укриває свої дійсні наміри, видаючи мирові декларації, приготовляє підступно насильне заняття Литви. Колиб вона не наміряла сього посліднього, вонаб ке орґанізувала озброєної інтервенції у Литві, при помочі таких осіб як полковник Блечкайтіс. Як-щоб Польща не наміряла заняти підступно Литви, як се зробила з Виленським округом, вонаб не ширила провокаційних телеґрафічних вісток про повстання на Литві. Через те, говорить „Правда", польська нота ке буде мати успокоюючого впливу, хоч її видано у тім намірі.

МОРЯК ВИБИВ КАМЕНЕМ ШИБУ В ПАЛАЦУ АНГЛІЙСЬКОГО ПРЕМІЄРА.

ЗРОБИВ СЕ, АБИ ДІСТАТИСЯ ДО КРИМІНАЛУ, БО БУВ 2 РОКИ БЕЗ ЗАНЯТТЯ.

ЛОНДОН, 29. падолиста. — Джеймс Рук, моряк без заняття у протягу 2 літ, вибив каменем шибу у палацу англійського премієра при Донінґ вулиці. Коли його арештовано, заявив, що волить дістатися до вязниці, як ходити без ціли по вулицях.

Зробив він се також зі злости до премієра Болдвина за його байдужність і рівнодушність до немаючих заняття робітників.

СОВІТСЬКИЙ ПІЛЬОТ ВІДВІДУЄ ОСТРОВ ВРАНҐЕЛЬ.

МЕШКАНЦІ ОСТРОВА ПО ДВОХ ЛІТАХ ДІСТАЮТЬ ВІСТКИ З ДАЛЕКОГО СВІТА.

ВРАНҐЕЛ ОСТРОВ, Ледовий океан, 29. падолиста. — Совітський пільот, капітан Кощелев, прилетів у своїм літаку на далеко віддалений від світа остров Вранґель, що лежить на Ледовім океані. Мешканці острова, по двох роках, дістали від Кошелева перші вістки з широкого світа. На острові Вранґля мешкає ґубернатор, учитель, лікар, їх жінки й кількох поселенців. Усі вони мешкають тут від 1925 року, коли то перший раз вивішено на сім острові совітський прапор. Кошелев прилетів ка згаданий остров з Камчатки.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на 1. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МОВА ЦИФР І ФАКТІВ

По двох перших місяцях ратункової акції, зверненої на допомогу жертвам повені, зложив старокраєвий Український Центральний Комітет звіт зі своєї діяльности, з яким цікаво буде познайомитися і американським Українцям, особливо тим, що посилають свої жертви до цего Центрального Комітету через наше Обєднанне.

В комунікаті У. Ц. К. говориться про те, що шкоди ще досі не обчислені і ще досі нема спромоги зорієнтуватися як великої треба допомоги та як довго прийдеться її збирати. З повітів і навіщених повінею сіл не поприходили ще відповідні звідомлення з точними датами що до шкід. І отсе Цетральний Комітет взиває повітові комітети, щоби як найскорше представили потрібні звіти, яких, як каже комунікат, домагаються рівнож і американські Українці.

Двомісячний звіт діяльности Центрального Комітету дає нам заразом цікавий образ щодо цего, чи Ц. К. тішиться симпатіями нашого загалу, головно нашого селянства на землях Західної України. Бо ото на протязі перших двох місяців переслали наші селяни через Центральний Комітет для жертв повені: 49 вагонів і 3.862 кг. збіжа, 191 вагонів і 8.978 кг. бараболь, 1 вагон і 3.917 кг. муки, 38 міхів одягів. Крім того зложило українське громадянство на руки тогож Комітету 68.000 золотих готівкою. Всю ту допомогу в натуралїях чи в грошах будьто вже розділено будьто направлено на місця. А колиб всю ту збірку в натуралїях перечислити на гроші, дістали би ми суму 408.000 золотих. Стільки отже жертв зложено на руки Центрального Комітету в перших двох місяцях. В тій сумі знаходиться всего 28.000 золотих, як жертва американських Українців. Видно що до цего часу ще не були дійшли до Центрального Комітету властиві жертви з Америки і вся та збірка оперта отже майже виключно на старім краю.

Довірє народу до Центрального Комітету пізнати отже найкраще по тій збірці, яка представляється дійсно величаво, коли зважити ті важкі обставини, серед яких живе наш нарід під Польщею. Силу центрального Комітету пізнати от хоч би по тім, що коли він зібрав таку величезну допомогу, то приміром окричаний в Америці Робітниче-Селянський Комітет Допомоги Жертвам повені не зібрав в краю за той час навіть 2000 золотих і рівнож не виказав досі ніякої збірки в натураліях. Ось тут найкраще пізнати, як з тим „робітничеселянським" комітетом симпатизують українські селяни і робітники. Вся їх збірка це те, що дістають з Америки, бо в самім рідним краю вони ніякої опори в масах не мають. Це повинні собі добре затямити особливо ті українські робітники в Америці, які ще досі не зорієнтувалися, куди слати жертви.

УКРАЇНЦІ ГНИЮТЬ У ПОЛЬСЬКИХ ВЯЗНИЦЯХ

Не знайдется другої европейської держави, крім Росії та Румунії, в якій булаб така сила політичних вязнів, як в Польщі. Ця славетна потвора ще молода, ще не стійна сама, але має тисячі способів як гнести ті народи, чи їх землі, котрі вона захопила в свої руки. Особливо достається українському населенню, бо українськими політичними вязнями переповнені всі вязниці на Волині, Холмщині, Підляcю та в Галичині.

В темних вохких льохах, що звуться вязницями, на голодному шматку черствого хліба та на воді тримаються тисячі українських людей. Більшість їх увязнена лише тому, що вони Українці, що вони противляться польській денаціоналізації, розпарцельованню українських земель серед польських осадників. Польська поліція та жандармерія хапає й тягне до вязниці кожного, що здається їй не лише активно, але й пасивно противиться винародовленню. Більшість вязнів закинута до тюрем без суду й слідства, лише по доносу якогонебудь тайного шпига чи провокатора, під яких аж кишить на українських землях. Над вязнями ніби то переводиться безконечне слідство, а коли нема вини, то штучно творяться факти, які стають матеріялом для обвинувачення увязнених.

Роками сидять нещасні жертви польського терору, очікуючи суду. В тих страшних задушних льохах польських вязниць надломлюють вони своє фізичне й духове здоровля. Але міцно забиті двері вязниць та щільно позатикані всі щілинки, щоби голос розпуки й страждання не дійшов до широкого загалу. Скільки й як довго томляться в польських тюрмах українські політичні вязні, ніхто точно не знає. Можна лише приблизно рахувати на тисячі тих, що відомі.

Тільки тому, що наш нарід терпить під Польщею велику нужду, страждання політичних вязнів якось не так болюче й яскраво вдаряють на наше людське почуття і на наш розум. А між тим вони такі страшні, що самі творять Дантове пекло.

Ми не сміємо забувати про це систематичне, постійне, безперервне польське знущання над нашим народом, яке ми повинні при кождій нагоді виявляти перед чужинцями, перед усіми тими, серед яких Польща намагається швендяти в авреолі европейської культурности. Ми повинні викривати, що під европейським убранням, під ріжними фраками та лякерками й білими рукавичками ховається катівська, польська садистична душа. Треба здіймати маску з лицемірів, щоби показувати світови всю наготу підлої, мстивої, жорстокої душі представників польськости.

Польща підписала певні договори, що обовязують її до надання певних прав тим народностям, які вона загарбала в свої лабети. Входячи в склад Ліги Націй, Польща отже тимсамим зобовязується бути державою, в якій право й справедливість не лише існують на папері, але в життю. Між тим цього на ділі нема. Тисячі політичних вязнів по тюрмах, національний гнет та національні переслідування тревають далі. Коли десь хтось виявить якусь несправедливість зглядом Жидів, то все жидівство, як один чоловік стає до протестів, впливає на світову опінію, щоби вона засудила поступовання їх гнобителів. Колись Турки громили Вірмен, а в обороні гноблених став увесь світ. Турки були змушені покоритися світовій опінії. Між переслідуваннями Вірменів Турками, а Українців Поляками є лише та ріжниця, що Турки це робили отверто, голосно, але зате спорадично. Поляки-ж переслідують свої національности скрито, маскуючи свої арешти, засуди та розстріли. Переслідують вони Українців, Білорусинів і Литовців систематично, з дня в день. Гніт їх не такий гучний, як якого небудь азійського деспота-народа, але зате далеко більш болючий. Гноблених вони примушують переживати тортури вічного очікування увязнення, а тих, що увязнені, піддають таким мукам, що багато з них не дочікується засуду, а гине у вязницях, або божеволіє. Навіть смерть від голоду вязні вважають бажаним порятунком з тюремних катувань. Тому то так часті голодівки політичних вязнів у польських вязницях. Голодівки бувають або одиночного характеру або групового, або загального, як остання голодівка політичних вязнів у львівській вязниці.

Перед нашими очима завжди повинні стояти образи замучених українських людей у польських вязницях та тих, що тепер гниють та мучаться там. На них треба нам рівнож памятати в оті листопадові дні. Згадаймо за політичних вязнів поруч з інвалідами й складаймо рівнож на них жертви. Це для порятунку від голодової смерти тих, що боролися зі зброєю в руках і тих, що тепер борються ідеєю, добуванням прав для свого народу й за те мучаться у вязницях.

Про такі віча чи свята, на яких підноситься справу наших політичних вязнів, добре повідомлювати місцеву американську пресу. Хехай всюди йде розголос про польський терор, хай через него польське імя цілком заслужено покриється неславою.

СТРІЛЕЦЬКА ПІСНЯ.

ЖУРАВЛІ.

Видиш, брате мій,
Товаришу мій,
Відлітають сірим шнурком
Журавлі в вирій.

Кличуть кру, кру, кру,
В чужині умру,
Заки море перелечу,
Крилонька зітру.

Мерехтить в очах
Безпроглядний шлях,
Гине, гине в сірій мраці
Слід по журавлях.

Чуть лиш: кру, кру, кру,
В чужині умру,
Заки море перелечу,
Крилонька зітру.

THE CRANES.

Don't you, brother, see,
Dearest friend to me,
That the cranes are flying singly
Far beyond the sea.

Calling, "Crew, crew, crew,
I shall perish, too,
For before I cross the ocean
Wings shall wear through."

Eyes cannot entrap
Vastness of the steppe;
All the traces of the birds
Melt in misty lap.

Only, "Crew, crew, crew,
I shall perish, too,
For before I cross the ocean
Wings shall wear through."

Переклав на англійську мову
Володимир Семенина.

КОМУНІКАТ
ЦЕРКОВНОГО КОМІТЕТУ ОБОРОНИ ГР.-КАТ. ЦЕРКВИ В АМЕРИЦІ.

I.

Дня 24. падолиста ц. р. відбулись збори церковного комітету, на яких обговорювано теперішнє положення української греко-кат. церкви в Америці.

Зі справоздань, які здавали урядники комітету, сконстатовано, що церковно-народня боротьба не тільки що не втихає, а змагається, набираючи чимраз більш конкретні форми.

Нарід наш, як видно, рішений на всяку вже евентуальність. Вже ніхто не всилі завернути його з боротьби о свої права та о своє народне майно, яке неправно і несправедливо опинилось в ненародних руках.

Комітет ствердив заразом, що, на жаль, правдою є, що деякі священики дались стерορизувати і упокорилися, та тим самим не вдержали кроку в тій чесній, характерній боротьбі за краще майбутнє нашої церкви і нашого народу.

Зате:

1. Громади дуже гідно і завзято боронять своїх прав і привілеїв до сьогоднішнього дня.

2. Українські громади в Америці, які не погоджуються з „рутенською" політикою еп. Богачевського, складають далі на руки комітету катедратик та шлють жертви на ведення дальшої боротьби. На ту ціль має тепер комітет $465.00.

3. Богато українських громад, проголосивши свою самоуправу, стануло до процесів з єдиновластним еп. Богачевським, щоб перебрати громадське майно в народні руки. Результатом цеї акції є те, що **деякі громади вже перебрали громадське майно в свої руки,** а чимало громад стоїть на передодні успішного покінчення процесів.

4. В богатьох громадах видно велику солідарність, бо всі члени одноголосно виявляють свою волю при змінах чартерів, веденню процесів і піддержуванню священиків, які йдуть з народом.

5. Кількадесять громад рішуче домагаються скликання церкоиого конґресу, на якім остаточно повинна бути вирішена доля нашої церкви.

II.

Церковний комітет, обміркувавши в звязку з тим теперішне положення нашої церкви в Америці та взявши під розвагу голоси громад, висловлені в письмах до комітету, подає до прилюдного відома слідуюче:

1. Комітет вірить в успіх започаткованої боротьби і в побіду українських свідомих громад!

2. „Припинення" акції зі сторони Комітету в минулих двох місяцях не наступило ані тому, що деякі священики не пішли з народом, ані тому, що Рим не взяв під увагу наших домагань. Певного рода „припинення" акції повстало тому, що Комітет всетаки ожидав дефінітивної відповіди з Риму — а **в першій мірі тому, що в останніх часах дійшла до нас відомість про катастрофу повіні в Галичині, а та справа мусіла станути на першім місці.** Значиться, Комтієт уважав за доцільне не обтяжувати громад, аби в той спосіб дати можність перевести в першу чергу допомогову акцію жертвам повіні.

3. Комітет взиває цею дорогою всі українські свідомі громади, щоби вони дальше гідно боронили своїх прав, піддержували звязок із Комітетом у Филаделфії і приготовлялися до церковного **конґресу, який буде скликаний в короткому часі, найдальше до трох місяців.**

День конґресу, як також його програма будуть в своїм часі оголошені в пресі.

4. Церковний Комітет робить приготовання до конґресу і виготовляє потрібні квестіонарі і директиви, які новокооптований пресовий референт Церковного Комітету буде точно подавати як до преси так і до громад, що обстоюють свої права.

За Церковний Комітет:
Т. Грицей, предс.;
М. Дармограй, секр.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

Сим повідомляється Вп. пп. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1928 для членів У. Н. Союза вже розпочалася і що вже висланo календарі на адреси пп. Секретарів для слідуючих відділів:

Вислано експресом 29-го падолиста: Від. 221 (4 п.), 252 (2 п.), 276 (4 п.), 292 (3 п.).

Вислано почтою 29-го падолиста: Від. 237, 242.

Котрий би зі згаданих відділів не дістав з якоїсь причини посилки до 10 днів від дня вислання календарів, нехай повідомить Адміністрацію Свободи.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ШИКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Д. Вітовського, від. 301, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться дня 4-го грудня, о год. 1.30 пополудни в неділю, в церковній гали при Ірі і Робей ул. Кождий член мусить явитись, бо є важні справи до полагодженя. Довгуючі члени мусять вирівнати свої залеглости до 4. грудня, а найдальше до 21 грудня. Неявившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Н. Сливінський, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. Запорожська Січ, від. 388, повідомляє всіх своїх членів, що в неділю, дня 4-го грудня, о год. 1-ій пополудни, в гали церковній відбудуться річні збори. Присутність кожного члена пожадана, бо є важні справи до полагодження, як вибір уряду на 1928 рік, справа Сиротинця і другі пекучі справи. Товариші повинні вирівнати всі свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. З неприсутними на річних зборах членами поступиться після статута відділу. — Г. Мисишин, голова; Р. Брингілевич, скарбник; М. Дмитриків, секретар.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Свобода, від. 194, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в суботу, дня 3-го грудня, точно о год. 6-тій вечером, в гали під ч. 405 W. 40th St., New York, N. Y. Кождий член повинен явитися, бо є важні справи до полагодження. — Н. Лесюк, секр.

В. Будзиновський.

PRAWEM I LEWEM.

(10)

Між обома сторонами розпочався бій, котрий скінчився розгромом польського війска. Сам Хмелевський, що дожидав кінця бою в палаті Фредри, став утікати до Валяви. Товпа гнала за ним кричучи: „Лінше його нам убити, як на свою голову випустити!" Він таки втік. Люблинський трибунал видав на Винницького декрет інфамії. Король визначив комісію, щоби владичі маетки і монастирі, передала Хмелевському, виновників бунту спіймала, шляхту увязнила, нешляхту віддала під топір ката. Винницький сміявся з всего того, бо за ним були шаблі всеї православної шляхти. Вона вся зїхалася на соймик у Вишни і ухвалила для своїх послів інструкцію, виклопотати на соймі владицтво для Винницького. Сим разом сталося так, як хотіла православна шляхта. Бороненого її шаблями Винницького і король взяв в свою оборону, та приказав старості не робити ніяких екзекуцій ні проти него, ні проти його прихильників. Українсські шаблі дали побіду Українцям, але не повну. Не їх сила була цілком скасувати уніятське епископство. Не відобрали також для православного епископства всіх владичих маетків. Відобрали тільки частину.

В 1667 р. шумним універсалом до „епископів, архимандритів, протопопів, пресбітерів, діяконів, клериків, черців, також світському населенню рiжної кондиції, гетьманів, полковників, всеї старшини війска запорожського, козаків, черни і всеї Руси грецької релігії в короні і на Литві" король проголосив Винницького київським митрополитом. Винницький, хоч православний, митрополії не обняв, бо козацькі шаблі митрополитом іменували Тукальського. Винницький дістав від короля унівську архимандрію і посадив там свого адміністратора. Кандидат української шляхти, Варлаам Шептицький зібрав шляхту, вигнав з монастиря адміністратора з королівської ласки і загорнув архимандрію для себе.

В 1667 р. дає православне львівське епископство Йосифови Шумлянському. Кандидатом опозицийних Українців і адміністратора владицтва Винницького, був Свистельницький. Щоби королівському епископови унеможливити консекрацію, Винницький не впустив його до св. Юра. Свистельницький при помочи львівських міщан силою опанував „волоську" церкву проти протестів старости, маґістрату і римокатолицької капітули. Шумлянський виїхав до Молдави.

Аж до часів короля Жигмонда III. шаблю вихопували з піхви тільки безпосередно покривджені шляхтичі. Помагали їм хиба лиш свояки, чи найблизші приятелі. В боротьбі за перемиське владицтво стають по стороні православного епископа не лиш його особисті приятелі, але всеж таки тільки безпосередно в своїх правах покривджені. Щоби усунути кривди і безправства проти Українців на цілім просторі українських земель, загал української шляхти ще не брався до шабель. До сего прийшло аж в 1606 р. Через довгу практику звичка правуватися власними шаблями сторін у всіх можливих спорах (маєткових, карних і релігійних та національнополітичних) так увійшла в кости і кров шляхтичів Польщі, як польських так і українських шляхтичів, що одного разу українська і польсько-некатолицька шляхта виступила оружним заїздом проти самого — короля Польщі.

В 1587 р. езуїти і шляхоцькі прихильники езуїтської політики дістали велику поміч, бо королем Польщі став запеклий католицький клерикал, Швед Жигмонд III. Він своїм авторітетом і своєю владою, оскільки її польський король мав, скріпляв наступ езуїтів і католицької шляхти на некатоликів. Для української шляхти було се не лиш релігійним, але й національним зрушеннем законної рівноправности зі шляхтою польською. В 1606 р. вся некатолицька шляхта Польщі рішилася свої релігійні права відвоювати і обезпечити — шаблею. Збірним місцем збунтованих були поля під Сандомержом. Волиняни порішили на своїм соймику ставитися під Сандомерж всі. До волинського прилучилися воєвідства Київське і Браславське. В воєвідствах Руськім і Подільськім католицько-польська шляхта вже мала перевагу, і на соймиках сих земель така ухвала була немислима. Отже з сих воєводств поспішили під Сандомерж лише що дужші українські протестантські шляхтичі. Зїхалося 50,000 шляхти. Зібрані під проводом Януша Радзівіла оголосили безкоролівє і ухвалили артикули конституції, яку кандидат короля повинен був проголосити і заприсягнути.

Ся конституція зобовязувала короля „українську церкву привернути до того стану, який був до заведення церковної унії, скасувати уніятського митрополита, уніятських епископів і православній церкві віддати давні права, заприсяжені великими князями литовськими і польськими королями; скасувати всі засуди і процеси православних з приводу релігійних спорів; опорожнені достоїнства церковні і маєтки православних церков роздавати лише місцевим православним шляхтичам, які будуть вибрані; в спорах з духовними (православними католиками) шляхтичів не давати до суду духовного, лише до земського, або до трибуналу".

Сей артикул, коли би король підписав його, скасував би церковну унію цілком і зробивби православну церкву церквою в українських краях державною, побіч котрої булаби ще узнана римокатолицька церква.

Другою справою була справа оборони українських земель. Ся оборона була лиха, бо воєводи й старости не сиділи в своїх воєводствах, чи старостах. Старости, хоч би хотіли, то в своїх старостах не могли сидіти, бо звичайно кождий з них мав по кілька староств. Маєтки, дані їм за виконування їх урядів, виарендували і сиділи, де хотіли. Арендатори не журилися орґанізацією військової оборони ні укріпленнями городів, маєтки страшно визискували і нищили. Отже збунтована шляхта домагається запевнення, що:

„українний староста буде міг мати лише одно староство; що воєводи і старости будуть постійно жити в своїх воєводствах і старостах; та що на случай конечного виїзду старости чи воєводи поза межі своєї землі, шляхта землі буде мати право вибрати з поміж себе заступника".

Язикові і національно-політичні права українських земель мали бути обезпечені артикулами конституції, на основі котрих:

„Позви з королівської канцелярії будуть видаватися так, як приказує стара конституція, себто по українськи. При королівськім дворі будуть для воєводств Волинського, Київського і Браславського два писарі Українці. Вони підписують (контрасиґнують) всі письма з королівської канцелярії. Як би зробили що проти права, то за се мають відповідати на трибуналі. Король оплачує їх, як писарів Великого князівства Литовського".

(Конець буде).

Де сила не візьме, треба розумом надточити.

Не той тато, що сплодив, а той, що до розуму довів.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

—o—

УКРАЇНСЬКИЙ СИРОТИНЕЦЬ ЯК НАЦІОНАЛЬНА СПРАВА.

З останньої поїздки филаделфійських громадян до Милвил, Н. Дж., можна набрати враження, що деякі круги нашої імміграції вважають заложення сиротинця-захисту Українського Народного Союза так якби довершеним фактом і вже лише розходиться о закупно земель на сю ціль коло міста Милвил, Н. Дж. Се місце вже так розхвалене, що незабаром буде вважатись непатріотичним ділом виступити з иншою пропозицією, тимбільше, колиби ще хтось заангажував себе фінансово в околиці Милвил з огляду на будучий український сиротинець. Тому вважаю своїм обовязком ще тепер пригадати усьому українському громадянству Злучених Держав на обовязок основної дискусії в сій преважній справі.

Коли розходиться о здвигнення сиротинця-захисту коштом соток тисяч долярів, то розходиться властиво о здвигнення памятки української імміграції в Америці, якої істнування з огляду на величезні іміграційні обмеження є поважно загрожене. Нам же самим, значить Українцям, розходиться не так о те, щоби дати притулок сиротам та старикам, як властиво о збереження сих сиріт як Американців українського походження, чи там, без обиняків кажучи, о збереження українського племени, або хоч сліду з нього так довго, як се лише можливе. Бо колиби розходилося о се, щоби лише захистити нещасливих, то американські мунисипали та стейти є на стільки богаті, що помістять усіх українських сиріт без сліду... і нам зовсім не треба аж витрачувати тільки гроша на приготовання сиротинця. Значить, збираючи доляри від українського загалу на сиротинець, треба мати на увазі здвигнення передівсім української інституції. Що значить українська інституція на чужині, се щойно може вказати будучність, котрої ми не можемо збагнути. Певне однак, що вже тепер можна дещо про се сказати.

З усього нашого доробку в Америці ми заледви маємо кілька добрих церковних будівель та кілька Народніх Домів під ріжними назвами і-те все, що коло тих будівель групується. Є се звичайно прояви релігійного життя і в части духового життя під ріжними видами. Щоби однак зібрати цілість українського національного життя на чужині — на се нема в нас до тепер ні одної інституції. А власне такою може і повинен бути проектований український захист. Значить: не лише годовання нещасливих сиріт, але й виховування їх на свідомих громадян, навчання їх в українсько-американській школі чи школах, затрудновання сеї дітвори при українських варстатах та по таких же робітнях, витворовання при їхній помочі українських промислових виробів, які свідчилиби про українське мистецтво, культуру та цивілізацію, плекання українського духа тамже, і витворовання культурного патріотичного українського громадянства в Америці.

З повисшими ціллями приюта-сиротинця згідні в основі мабуть усі свідомі Українці в Америці. В парі з тим щойно вирине питання, де примістити би сього рода осередок українського життя. Тут без сумніву кождий скаже, що такого інституту не мож примістити десь за озерами та горами, але по можности недалеко осередка американської цивілізації, значить міста Ню Йорку. Коли хто з Українців схоче відвідати сей осередок, треба дати йому нагоду. Коли хто з не-Українців схоче переконатися, що це за раса ті Українці, то безпечно, що добре булоби мати представництво сього племени таки під Ню Йорком.

Припадково так трапляється, що осідок Українського Народнього Союза є також під Ню Йорком, отже легкий буде нагляд над сиротинцем з боку Головного Уряду. В околиці Ню Йорку є около десять українських і то великих кольоній-громад, а се дасть нагоду звязати ті громади разом якимсь спільним осередком, власне згаданим сиротинцем-приютом. А коли ще взяти під розвагу, що під боком Ню Йорку організується перша українська оселя міського типу, Нова Україна, в околиці Плейнфілд, та що там є богато наших фармерів, то все те разом може промовляти за тим, щоби власне довершувати сього важного діла концентрації Українців при помочи сиротинця для висше названих цілей.

Ціна грунту не повинна так дуже входити в рахунок. Під Ню Йорком можна навіть добре заробити на перепродажу грунтів, колиби закупити великий шмат землі ще тепер, і мати поважний капітал на удержання сиротинця в будучині. Отже не конче лакомитися на те, що десь там трапляється дурничка і можна закупити грунт за безцін. Таких нагод є і буде повно в Америці ще на десятки літ, але вони можуть лишитися дурничками на довгі часи. І коли ми злакомимося на сам грунт, то ми можемо схибити в самій основі, бо програма сиротинця не сам хліб, а ще щось далеко висшого.

Др. Семен Демидчук,
Ню Йорк, Н. Й.

—o—

ПУБЛИЧНИЙ ЗАПИТ.

Року 1922, дня 6-го вересня заінкорпоровано в Ню Йорку Український Театр під назвою: „Ukrainian Theatre of America, Inc." Capital stock $50.000". Я низше підписаний посідаю 2 шери ч. 9. тої корпорації на суму 10 долярів з підписом голови п. Осипа Стеткевича, секретаря Івана Добрянського і касієра Івана Настюка. До нинішнього дня корпорація ся не скликує зборів і я не знаю, що сáме сталося з тим Українським Театром в Америці, бо ніхто жадного звіту не здає. Підношу ото публичний запит: що є з тою корпорацією?

А. Куцик,
Ню Йорк, Н. Й.

ЯК ЦЕ БУЛО З „УКРАЇНСЬКИМ НАРОДНИМ ТЕАТРОМ".

В числі 178 „Свободи", з 3. серпня 1922 р., є поміщена допись з Ню Йорку п. н. „Звіт з нарад в справі основання Українського Народного Театру в Америці". Із сього звіту довідуємося, що перше засідання в тій справі відбулося в Укр. Нар. Домі в Ню Йорку 18 липня 1922 р. (головою зборів був др. С. Демидчук, а секретарем С. Дембицький) і на нім було 48 учасників. В 11. годині в ночи се засідання відложено на день 25. липня 1922 р. В той день, ізза неприсутности С. Дембицького предс. др. Демидчук, покликав на секретаря О. Стеткевича. На тім другім засіданню явилося 38 осіб. До виділу зістали вибрані: Іван Добрянський 21 голосами, Осип Стеткевич 20 голосами, о. Лев Сембратович 19 голосами, Іван Настюк 18 голосами, Михайло Радик 17 голосами. На контролерів вибрані: др. Семен Демидчук 23 голосами, Пилип Матлай 16 голосами, Стефан Фесолович 13 голосами. Члени вибраного уряду уконституувалися в сей спосіб: О. Стеткевич, предсідатель; І. Добрянський секр.; І. Настюк, кас.; о. Л. Сембратович і М. Радик, референти.

В ч. 182 „Свободи" (з 8. серпня 1922 р.), є поміщене повідомлення, що загальні збори уділовців Укр. Театру відбудуться в Укр. Нар. Домі в Ню Йорку 10. серпня 1922. р.

Одна відозва Укр. Театру в Америці („До української суспільности в Америці") находиться в 184 ч. „Свободи" (з 10. серпня 1922 р.), а друга („Відозва до всього українського громадянства в Америці") в 201 ч. „Свободи" (з 30. серпня 1922 р.).

В 192 ч. „Свободи" (з 19. серпня 1922 р.) є оповіщення про збори в справі Укр. Театру в Нюарку, Елизабеті і Перт Амбою.

В ч. 195 „Свободи" (з 23. серпня 1922 р.) і в двох дальших числах названого часопису є оголошений „Конкурс Укр. Театру в Америці на посади при Дружині Театральній".

Коли я не помиляюся (від того часу минуло вже пять літ!), то про справу Укр. Театру урядово не було вже більше нічого проголошено.

З цитованого мною звіту (178 ч. „Свободи", з 3. серпня 1922) р. довідуємося, що „на внесенне о. Сембратовича, поперте о. Чаплинським, ухвалено висоту одного уділу на 5 долярів". Яко уділові зголосилися (у звіті є поданий поіменний виказ тих уділовців, між ними і п. А. Куцик, котрий заплатив на місці за 2 уділи) — разом 27 осіб, а 46 уділів. Готівку в квоті $35 передано касієрови Настюкови.

У вересні 1922 р. я перебрався на стале життя до Пасейку, Н. Дж., і мені було дуже важко заниматися далі справами Укр. Театру, тимбільше, що я, яко дяковчитель я кождого вечера був постійно занятий своїми обовязками. Щоби ся народня справа через мою особу не потерпіла, я був приневолений зі свого уряду зрезигнувати. Се я зробив на спеціяльних зборах (дати тих зборів не памятаю, але вона повинна бути в протокольній книзі товариства), та присутні урядники, а згядно уділовці, моєї резигнації не приняли, відклавши її до загальних зборів. Тих загальних зборів через якісь невідомі мені причини не скликано і — хоч я окремо просив — ніякого публичного звіту не проголошено.

Може в тій справі дасть близше пояснення п. Добрянський (у нього є всі урядові книги, документи і печатка Укр. Театру), або п. Настюк, або врешті контролори і референти сеї загиреної народньої інституції.

Осип Стеткевич,
бувший предсідатель Укр. Театру в Америці.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

—o—

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Свято Героїв Визвольної Боротьби.

Заходом Центрального Комітету Допомоги Рідному Краєви відсвятковано в нас свято Першого падолиста дня 13 с. м. святочним концертом, який відбувся в нашій церковній галі.

Концерт відбувся в нас так як і в других громадах. Відкрив його предсідатель комітету гром. Чагарин. По нім заспівав хор під проводом о. Марущака „Далека ти а близька нам".

Святочну промову виголосив др. Л. Мишуга, який переповів нам, як се виглядав наш рідний край, коли зірвався в пропамятні падолистові дні до бою. Ціла промова була спрямована до цего, щоби зрушити серця навіть найбільш байдужних і закаменілих, щоби викресати надію і віру в найбільш зневірених. І дійсно наслідок тих слів той, що зараз по святі і сам комітет взявся з новою енергією до дальшої праці і більше одиниць зацікавилося народніми справами.

Професор Левайтр причинився своєю грою дуже багато до піднесення артистичної вартости концерту. Рівнож музикальні продукції Олі Галас, І. Сталеного, С. Вецала і Марії Чагарин. Деклямували: А. Кенаш, А. Стрик, А. Сусла, А. Шаравара, М. Чагарин, О. Чагарин і А. Підгорецька. Дуже гарно співала А. Карась. Мішаний Хор був би вивязався далеко краще зі свого завдання, колиб був більше вишколений. Але за кілька проб годі виконати нових людей. А старі патріоти чогось відтягаються, навіть на свято падолистове годі їх зібрати. А чи так повинно бути? Чи не повинні взагалі всі як один на таке свято і чи всі, хто тільки почувається на силах не повинні допомогти такому святі чи співом чи чим иншим? Свято падолистове це свято обеднання. Тут в той день героїв ми мусимо вміти зійтися разом як діти одного і того самого народа.

З концерту було доходу $73.38. Комітет зі своєї каси доложив $6.62, що разом робить рівну суму $80. До цего на руки Комітету доручили гр. Кічак і А. Зарічняк $10.65, котрі вони зібрали на хрестинах в Юрія і Марії Івановичів. На сю збірку зложили по 1.00: В. Кушнір, М. Фірман, Гр. Кічак, Анна Кушнір, Ю. Іванович, Марія Іванович, В. Бурак, М. Чагарин; по 50 ц.: А. Кароліщин, М. Копернюк, А. Зарічняк, Й. Городівський, П. Романович; Анастазія Польна 25 ц., а Марія Кульсевич 15 ц.

Отже Комітет вислав разом всіх грошей $90.65, котрі розділив так: $70 на інвалідів, а $20.65 на політичних вязнів.

М. Скибінський, секр. Комітету.

Остап Вишня.

БЕЗ ЦЕРЕМОНІЙ.

—o—

Народня мудрість, не вважаючи на те, що вона є мудрість та ще й народня, сильно иноді помиляється.

Та мудрість вигадала таке прислів'я: „Посади.. когось за стіл, воно й ноги на стіл"...

Яка несправедливість!

Ну, де таки ви бачили, щоб так то справді бувало?

Перше те — що ніг на стіл не покладе, а друге те — що й не посадиш його за стіл.

Засоромиться, вирветься й потюпає до свого місця.

Це — щодо... прислівя народнього.

• • •

А от про кіно-редактора одеської кінофабрики Фельдмана, цього вже сказати ніяк не можна...

Запросили на одеську кінофабрику за редактора якогось Фельдмана.

Звідки його запрошено, чому його запрошено — це справа не наша.

Коли вже запрошено, значить, так треба; значить, без Фельдмана наше кіно-виробництво жити не може.

Приїхав Фельдман.

Сів Фельдман.

Почав редаґувати Фельдман.

А на одеській кіно-фабриці Всеукраїнського Фото-Кіно-Управління трапляються все таки, хоч як це й не дивно, режісери Українці.

От і надалож одному Українцеві, та ще родом з Західньої України, звернутися до Фельдмана в справі сценарія.

Забалакав режісер до редактора українською мовою...

На третьому слові Фельдман зупиняє режісера різким і безцеремонним:

„Ґаваріте, пажалуйста, са мной па русскі!"

Легко сказати Фельдманові: „ґаваріте", коли перед ним стоїть наддністрянець!

Якби це на мене, на наддніпрянця, то я-б йому відразу по „істінно-русскі", — ми-б і помирились...

А режісера настільки це вразило, що він мусів виправдуватись:

— Не на стільки, мовляв, добре я розумію русску мову, щоб детально обговорити спеціяльну справу.

Фельдман на це затарабанив.

— Умеете ви! Умеете! Умеете!

Дурня, мовляв, передо мною тут валяете.

Перелякав, одне слово, Фельдман у нас на Україні всю національну політику й партії й Радянську владу.

— — — — — — — — —

Отакий!

А ви говорите: „„посади"...

От вам і посадили...

(„Вісти").

ЗГІДНО З ФРАНЦУСЬКИМ СУМЛІННЯМ...

(Передостанній акт песи: „Жиди й Українці").

Процес Шварцбарта скінчився. Скінчився так, як усі сподівалися, хто брав під увагу Францію, Жидів і гроші. Сензацією тільки було те, чому він так швидко скінчився.

Сензацією було, — а загадкою остане.

Вислід процесу вдоволив усіх: Жидів, суддів і Українців.

Жиди вдоволені, що вдалося їм вирвати зпід гільотини одного зі своїх світил.

Судді радіють, що неодна жура вступиться їм з голови.

Українці тішаться, що нарешті кинено тривалий місток згоди між ними і Жидами.

Франція теж може радіти. Зайвий раз доказала Українцям, яка вона справедлива в відношенні до слабших політично і фінансово. Зайвий раз — кажу, — бо про її прихильність до нас знали ми вже давніше. Ще тоді, як з армією Галлера прийшли в Галичину французькі старшини, а перед тим і потім ішли гармати, однострої, стріливо та харчі.

Французький суд, відомий зі своєї справедливости ще від часів париської комуни, сказав своє історичне слово: „Шварцбарт невинний!"

Невинний тому, що стріляючи на крок, не міг не поцілити, а поціливши шістьма кулями, не міг не вбити.

Невинний тому, що, вбиваючи, стріляв під впливом сильного хвилевого подразнення, яке тривало вже більше як сім років.

Невинний врешті тому, що Жид рідко є комусь щось винний, а звичайно винні йому другі.

Зате показався винним Петлюра.

Винен тому, що йшов критичного дня вулицею.

Винен тому що не витримав шість куль у своїм тілі і помер.

Винен тому, що в Франції переважно винен той, який дає себе вбити.

Але французький суд є не тільки справедливий. Він милосерний і щедрий.

Вдові по бл. п. Петлюрі признали відшкодування.

Не зложив — мовляв — чоловік за життя грошей, нехай вдова не бідує.

Признали їй один франк.

Правда, за польського золотого дають три франки, але не в тім сук.

Важне тут, скільки той франк коштував Жидів!

Питався я ріжних фінансістів про те, але ніодин не дав мені вдоволяючої відповіди.

Вкінці знайшов я одного, який після солідних обчислень сказав мені таке:

Це буде така сума, яку далоб трицять Юдових срібняків, покладених тоді у християнський банк на складаний процент.

Галактіон Чіпка.

(„Діло").

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ТАЙЛОР, ПА.

Баль на потерпівших від повени в Галичині.

Братство св. Николая, від. 193. У. Н. Союза в Тейлор устроїло баль дня 12. падолиста 1927 року в галі Укр. Роб. Громади, при Юніон ст., з якого увесь дохід призначено на потерпівших від повени в Галичині.

На мітінґу, котрий відбувся дня 10 жовтня 1927., по вичерпанню братських справ, взято під дискусію справу помочі потерпівшим від повени у західній Україні. По короткій дискусії оден з членів братства поставив внесок, щоби устроїти дня 12. падолиста 1927. баль, дохід з якого мав піти на половину на потерпівших від повені і до братської каси. Баль дописав як найлучше; погода була гарна, а також було досить публики. Увесь дохід виносив 140 долярів. На мітінґу братства, що відбувся слідуючого дня, ухвалено дати половину доходу на потерпівших від повені, а також рішено дати ще з братської каси 30 дорів на ту саму ціль. Таксамо рішено, щоби усі гроші вислати через Обєднання, бо се найбезпечнійша організація, до якої можемо мати повне довіря. Разом вислано до Обєднання чек на 100 долярів. Також не від річи буде згадати, що Тейлорці завязали спільний комітет, який занявся збіркою а навіть вже вислав кільканайцять долярів з Укр. Роб. Громади. 19 падолиста відбудеться баль усіх братств і товариств, які находяться в Тейлор. Чи не добре булоби, щоб усі місцевости пішли за приміром Тейлорців?

Мих. Малишевський.

ЙОНГСТАВН, О.

Поміч рідному краєви.

На потерпівших від повени в Галичині заряджено збірку в українській гр.-кат. церкві Пр. Тройці в Йонгставн, О., яка принесла $168.58.

Жертвували по 5 дол.: С. Пущак, Марія Бурка; по 3 дол.: Варвара Бура, Н. Винник; по 2 дол.: Ів. Тхорик, Анна Мица, Н. Гавриляк, М. Сірий; по 1 дол.: Ів. Вущишин, Вас. Білан, Ст. Дмитрів, Ол. Петрик, Ник. Ліщак, Юл. Васько, Дамян Маринич, Ст. Кость, Ів. Рудик, Сем. Мацинський, Ів. Лисак, Ів. Кравець, Онуф. Фесьо, Анна Фесьо, Петро Сенчишак, Марія Опалко, Анаст. Набережна, Кат. Лишиганич, Юлія Максимич, О. Ярош, Вікторія Мирдич, Текля Васько, Розалія Пудлик, Кароліна Ваньковин, Текля Ксеничн, Йосифина Гурняк, Текля Парубок, К. Пущак, Ів. Петришин, Ник. Гарасимів, Мих. Іванюк, Вас. Фурман, Ст. Шпирка, Ів. Маркевич, Анастазія Єліоф, Анна Стех, Агафія Тихоневич, Юстина Ткачишин, Данько Петрик, Ів. Шпак, Ів. Поворозник, Д. Мороз, Ева війтишин, Парася Кос, Анастазія Бирка, Катерина Шпак, Андр. Пірко, Катерина Глива, Анна Пудлик; місцевий священик $10.00, дрібними жертвами зібрано $85.58.58. — Разом зібрано в церкві $168.58, а Сестрицтво Неп. Зачаття Пр. Діви Марії дарувало $10.00.

НЮ КЕСТЛ, ПА.

Жертви на Дім Українських Інвалідів у Львові — зложені на руки О. Мельника.

По $2.00 зложили: Осип Мельник, Іван Громяк, Никифор Базилінський, Юстин Базилінський; по $1.00: зложили: Анна Мельник, Стефан Козак, Андрій Ліско, Николай Петрович, Іван Ковальчук, Іван Гега, Іван Сибилдо, Павло Базилінський; по 50 цнт.: Антін Накоречний, Василь Михалойко, Микола Лазута, Іван Дацько й Михайло Проць. — Разом $18.50.

ВІДОЗВА

ДО ЗЕМЛЯКІВ З СЕЛА БОРОВА ГОРА, П. БАШНЯ ДОЛИШНЯ.

Дорогі Земляки! На нашу просьбу о жертви на дім читальні Просвіти відгукнулись досі отсі емігранти з Шикаго й зложили: Марія Бучко-Максимюк 5 долярів; Ю. Гайнюк 5 д., М. Щемечко 5 д., Катерина Якимович (Козар) 3 д., Катерина Гукович (Денис) 3 д., Катерина Башнянин (Шимець) 3 д., М. Свистович 2 д., Ів. Пашко 2 д., Ів. Гайдук 2 д., О. Гайдук 1 д., А. Олексюк 1 д., Вільгельм Табачек 1 д., Дмитро Ковалишин 1 д., И. Боярський 1 д., Ів. Костевич 1 д., С. Генсьоровський 1 д., Дичаківський 1 д., Лучик 1 доляр. Пилип Воміль 1 д. і оплатив висилку грошей. Повисшим жертводавцям складаємо прилюдно як найщирійшу подяку. А тих киринників з нашого села, котрі писали в Америку, щоб на хату читальні там нічо не складали, публично пятнуємо як зрадників, як ворогів просвіти та ліпшої долі нашого поневоленого народу. Колись малі діти будуть на них пальцями показувати, та проклинати.

Зі збірок в селі та з тих 41 долярів з Америки поставили ми вже хату 16 метрів довгу, 8 метрів широку а 3 метри високу, у котрій буде міститися склеп, склад товарів, читальня та велика саля на забави-представлення. Хата вже під дахом і з комином, однак в середині ще нічого нема. Ні дверей, ні вікон, ні підлоги, ні стелі. Добра воля є, однак дірава кишеня наших бідних селян не позволяє вже на дальші жертви.

Тому звертаємося ще раз до Вас, наші дорогі Земляки, поможіть нам своїми лептами викінчити нашу рідну хату. Покажіть, як Ви свій рідний край, своє рідне село любите, докажіть, що Ваше серце ще національно не закаменіло. Отсих 41 долярів нехай будуть добрим початком, а не початком і кінцем.

Зима йде, й аматорський гурток є, а в салі ще вітер гуляє.

За Комітет будови рідної хати Просвіти:

Альойзій Лісковацький, емер. упр. школи, г. ком. буд.;
Дмитро Олуко, гол. чит.;
Николай Пилип.

Борова Гора, поч. Башня Долішня, Галичина.